Wiecej arkuszy i odpowiedzi znajdziesz na: EDUARKUSZE.PL

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZ EGZAMINACYJNY I
(Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać 90 punktów. Do punktacji końcowej egzaminu z historii wliczona jest suma punktów uzyskana z tego arkusza podzielona przez 3.)

Zadanie 1. **2 punkty za prawidłowe wpisanie 2 rodzajów pism**
a) klinowe, b) hieroglify

Zadanie 2. **4 punkty za prawidłowe wpisanie 4 nazw państw**
a) Indie, b) Chiny, c) Mezopotamia (Babilon), d) Fenicja

Zadanie 3. **3 punkty za prawidłowe wpisanie 3 pojęć**
ustrój, w którym pełnię władzy mają kapłani – d
wiara w wielu bogów – c
zbiór norm prawnych – b

Zadanie 4. **1 punkt za prawidłowe wpisanie formy ustrojowej**
dominat

Zadanie 5. **4 punkty za prawidłowe wpisanie 4 dat**
– koronacja cesarska Karola Wielkiego – 800 r.
– bitwa pod Hastings – 1066 r.
– koronacja cesarska Ottona I – 962 r.
– synod w Clermont – 1095 r.

Zadanie 6. **1 punkt za prawidłowe podkreślenie autora**
Einhard

Zadanie 7. **6 punktów za prawidłowe wyjaśnienie nasilenia akcji lokacyjnej w podanych latach (poniżej podano przykładowe odpowiedzi)**
1260 – popieranie osadnictwa przez Henryków śląskich – 2 pkt
1300 – wspieranie akcji osadniczej przez Przemyślidów, którzy kontynuują jednoczenie ziem polskich – 2 pkt
1370 – rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego za Kazimierza Wielkiego – 2 pkt

Zadanie 8. **2 punkty za prawidłowe wpisanie 2 stylów**
a) romański, b) gotycki

Zadanie 9. **3 punkty za prawidłowe podkreślenie 3 nazw roślin**
kukurydza, ziemniaki, pomidory

Zadanie 10. **3 punkty za prawidłowe podkreślenie 3 państw**
Czechy, Francja, Szwecja

Zadanie 11. **6 punktów za prawidłowe wypełnienie tabeli**

Kircholm	**1605**	**Jan Karol Chodkiewicz**
Kłuszyn	**1610**	Stanisław Żółkiewski
Cecora	**1620**	**Stanisław Żółkiewski**

Zadanie 12. **6 punktów za prawidłowe wyjaśnienie 3 pojęć**
a) interrex – prymas zastępujący króla w czasie bezkrólewia
b) konwokacja – sejm zwoływany przez prymasa przed elekcją (w czasie bezkrólewia)
c) elekcja viritim – zasada wyboru króla z udziałem całej szlachty

eduarkusze.pl

Zadanie 13. 1 punkt za prawidłowe wpisanie jednego wydarzenia
– wojna w obronie Konstytucji 3 Maja (lub wojna polsko-rosyjska 1792 r.)
– bitwa pod Zieleńcami

Zadanie 14. 6 punktów za prawidłowe uzupełnienie tabeli

1787	**Stany Zjednoczone**	**republika**
1791	Rzeczpospolita	**monarchia konstytucyjna**
1791	**Francja**	monarchia konstytucyjna

Zadanie 15. 1 punkt za prawidłowe nazwanie dokumentu
Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela

Zadanie 16. 1 punkt za prawidłowe uporządkowanie wszystkich form ustrojowych

republika 3,	konsulat 5,
cesarstwo 6,	monarchia konstytucyjna 2,
monarchia absolutna 1,	dyrektoriat 4.

Zadanie 17. 3 punkty za prawidłowe wymienienie 3 cesarzy
Napoleon I Bonaparte, Aleksander I, Franciszek I

Zadanie 18. 3 punkty za prawidłowe połączenie 3 bitew z nazwiskami wodzów
Iganie – c, Ostrołęka – b (dopuszczalne d), Olszynka Grochowska – a

Zadanie 19. 4 punkty za prawidłowe połączenie 4 postaci z pełnioną funkcją
Jan Tyssowski – f, Iwan Paskiewicz – b, Stefan Bobrowski – c, Józef Chłopicki – d

Zadanie 20. 6 punktów za prawidłowe wyjaśnienie 3 pojęć
a) liberalizm – ideologia i postawa światopoglądowa oparta na indywidualistycznej i racjonalistycznej koncepcji człowieka
b) konserwatyzm – postawa, sprzyjająca dawnym zasadom, przywiązania do starego ładu, niechętnego stosunku do wszystkiego co nowe (ideologia społ. – polit. broniąca tradycyjnego ładu społecznego, uznająca za główny cel działania – zachowanie i umacnianie istniejącego porządku społecznego)
c) legitymizm – teoria polityczna dowodząca, że „prawa historyczne" dynastii są nienaruszalne

Zadanie 21. 6 punktów za prawidłowe wpisanie 6 państw

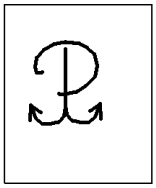
(dopuszczalne wskazanie Wolnego Miasta Gdańsk)

eduarkusze.pl

Zadanie 22. 3 punkty za prawidłowe 3 wyjaśnienia
„cud nad Wisłą" – bitwa warszawska w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r.
„dziwna wojna" – wojna w Europie Zachodniej w latach 1939-1940
„piąta kolumna" – np. działania podejmowane przez mniejszość niemiecką w okresie poprzedzającym wybuch II wojny światowej lub (oraz) w czasiew walk we wrześniu 1939 r., określenie użyte przez gen. Franco w czasie wojny domowej w Hiszpanii

Zadanie 23. 4 punkty za prawidłowe podanie 4 pełnych nazw organizacji
ZWZ – Związek Walki Zbrojnej
SZP – Służba Zwycięstwu Polski
ZWM – Związek Walki Młodych
AK – Armia Krajowa

Zadanie 24. 1 punkt za rysunek

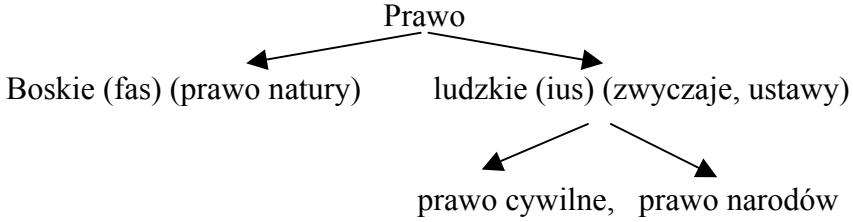

Zadanie 25. 7 punktów za prawidłowe wpisanie na mapie 7 państw (Bułgaria, Czechosłowacja, NRD, Polska, Rumunia, Węgry, ZSRR)

Zadanie 26. 3 punkty za prawidłowe wpisanie nazwiska, roku i miejscowości
a) Winston Churchill,
b) 1946 r.,
c) Fulton.

eduarkusze.pl

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZ EGZAMINACYJNY II

nr zadania	model odpowiedzi i schemat oceniania
27.	Klasztory miały uczyć pobożności, „czystości obyczajów" (cele wychowawcze) i umiejętności poprawnego oraz „pięknego" wypowiadania się (cele kształcące). Za wyodrębnienie jednego celu – **1 pkt**. Za wyodrębnienie obydwu celów – **2 pkt**. Uwaga cele mogą być inaczej nazwane, np. kształtowanie postaw moralnych oraz kształcenie umiejętności (zamiast sformułowania cele kształcące).
28.	Prezentowana rycina świadczy o tym, że w średniowieczu preferowane były bodźce negatywne; ew. zdający może podkreślić przymus jako zasadę (metodę) postępowania z uczniami – **1 pkt**. Wskazane jest, aby zdający w swej argumentacji odniósł się do dwóch elementów ryciny - **rózgi** w ręku bakałarza metody wykorzystujące strach - kara chłosty – **2 pkt**, - **oślej głowy** metody wykorzystujące ośmieszanie – **2 pkt**. Za **wskazanie** każdego elementu po 1 pkt i za wyjaśnienie każdego elementu po 1 pkt. **Łącznie maksymalnie – 5 pkt**.
29.	Źródła świadczą o tym, że podobnie rozumiano edukację, której celem miało być a) kształtowanie odpowiednich postaw - **pobożności** (źródła A, B, G) - (cele wychowawcze), b) kształtowanie odpowiednich postaw - **posłuszeństwa** (źródła A, B, H) - (cele wychowawcze), c) **rozwijanie wiedzy i umiejętności** (źródła A, G, H) (cele kształcące). Za wskazanie każdego z celów (informacje wytłuszczone) – po **1 pkt.** **Łącznie maksymalnie – 3 pkt**. Warunkiem zaliczenia powinna być poprawność merytoryczna**,** a nie dosłowność sformułowań (zamiast posłuszeństwa może być karność, rygoryzm, itp.).
30.	teoria geocentryczna – **1pkt**;
31.	

eduarkusze.pl

	Warunkiem zaliczenia zadania jest graficzne (np. przy użyciu strzałek, prostokątów) przedstawienie schematu klasyfikacji prawa wg Izydora. Jeżeli uczeń wyodrębni tylko prawo boskie i ludzkie – **1pkt**. Za dopisanie wyjaśnień (prawo natury, ustawy) – **drugi pkt**, za właściwe umieszczenie prawa cywilnego i narodów – **2 pkt** (po 1 pkt. za każde). **Łącznie maksymalnie 4 pkt**.
32.	Zalecenia o charakterze medycznym – 1, 2 – **1 pkt**. Zalecenia o charakterze magicznym – 4, 14 – **1 pkt**. **Łącznie maksymalnie 2 pkt**.
33.	Szkoła powszechna" (łac.universitas scholarium et docentium) to inaczej – **uniwersytet.** Powszechność oznaczała **jeden wspólny język** (łacina); **metodę** (scholastyka); **model wiedzy** (m.in. filozofia Arystotelesa, prawo rzymskie i kanoniczne, medycyna); **podobną organizację oraz obyczaje; międzynarodowy charakter, otwartość.** Za określenie, że był to uniwersytet – **1 pkt**. Za wskazanie co najmniej dwóch cech (takich, jak wyżej wymienione) – **2 pkt** (po jednym za każdą cechę). **Łącznie maksymalnie 3 pkt**.
34.	Fakultety **Sztuk wyzwolonych; Prawa** (rzymskiego i kanonicznego); **Medycyny**. Wyliczenie trzech wydziałów – 2 pkt, wyliczenie dwóch – 1 pkt; **maksymalnie 2 pkt**.
35.	Motywy prestiżowe „**dla przyszłości, na wieczne czasy, [...] niech zjeżdżają się [...] z różnych części świata"**. Cele praktyczne **„aby wydawała męże dojrzałością rady znakomite [...] w różnych umiejętnościach biegłe"**. Za przytoczenie dwóch spośród tych fragmentów (wystarczy zacytowanie po jednym fragmencie, odnoszącym się do odpowiednich celów) – **2 pkt**, za niepełną odpowiedź (jeżeli np. wskazane zostaną tylko fragmenty z jednej kategorii) – **1 pkt**.
36.	**„Kanclerz nasz [...] będzie miał pełną władzę** [...]**" – 1 pkt**;
37.	Uniwersytet Paryski **– filozofia** (dopuszczalna jest również odpowiedź - **teologia**). Akademia Krakowska – **prawo** (rzymskie)**.** Do otrzymaniania **2 pkt** niezbędna jest pełna odpowiedź, **1 pkt**- za odpowiedź częściową, dotyczącą jednej uczelni.
38.	Postacie są personifikacją siedmiu sztuk wyzwolonych a) postać centralna (największa) – filozofii - trzyma berło wiedzy, b) postać pierwsza od lewej – logiki, c) postać druga od lewej – retoryki – ze zwojem pergaminowym z mową, d) postać trzecia od lewej – gramatyki – z podręcznikiem, e) postać siedząca – arytmetyki – z liczydłem,

eduarkusze.pl

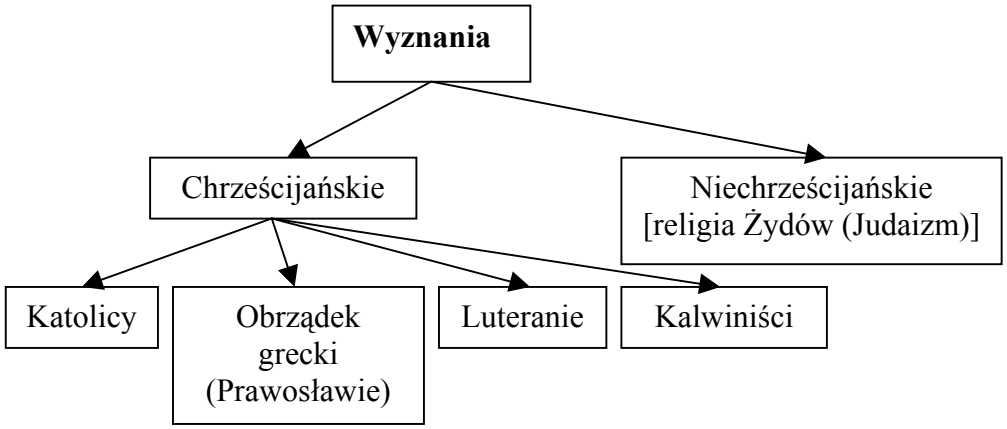
	f) postać pierwsza od prawej – astronomii – z globusem, g) postać druga od prawej – geometrii – z cyrklem, h) postać trzecia od prawej - muzyki - z lutnią; Za poprawne rozpoznanie 4 personifikacji – **4 pkt**, 3 personifikacji – **3 pkt**, 2 personifikacji – **2 pkt**, 1 personifikacji – **1 pkt**, (wystarczy poprawne rozpoznanie personifikacji bez wyjaśniania symboliki przedmiotów).
39.	Porównanie źródeł nasuwa wnioski dotyczące zmiany **metod motywowania uczniów** do pracy. Nauczyciel czasów późnośredniowiecznych nie stosował **kar cielesnych** (brak rózeg), **nie ośmieszał** uczniów (brak oślej głowy). Widać **większą swobodę** w zachowaniu uczniów. Ew. Nauczyciela-duchownego coraz częściej zastępował **świecki nauczyciel-humanista** (źródło J)**.** Za wskazanie - spośród poniższych - trzech zmian dotyczących - metod nauczania (wyeliminowanie kar cielesnych i ośmieszania) – **2 pkt** (po jednym pkt. za każdą metodę), - przyzwolenia na większą swobodę uczniów – **1 pkt**, - ew. zeświecczenia oświaty – **1 pkt**. **Łącznie maksymalnie – 3 pkt**.
40.	Źródła świadczą o **- sakralnym rozumieniu czasu** (w źródle F - „roku Pańskiego”), **- stosowaniu ery dionizyjskiej** (chrześcijańskiej) w dokumentach świeckich (w źródle F użyty został rok 1364) i **kalendarza liturgicznego** (dzień Zielonych Świątek), **- o rachubie czasu wg eponimów w dokumentach kościelnych (**wg pontyfikatu kolejnych papieży – źródło G). Za każdą poprawną merytorycznie odpowiedź po **1 pkt**; **Łącznie maksymalnie 2 pkt**.
41.	a) Legat – **poseł, wysłannik papieski** – **1 pkt**, b) Legaci **posiadali pełnomocnictwa papieży** i, w związku z tym, znaczny zakres władzy (w obydwu przypadkach oświatowej). Za poprawną merytorycznie odpowiedź – **1 pkt**. **Łącznie maksymalnie 2 pkt**.
42.	Cechy charakterystyczne uczelni typu bolońskiego - **autonomia** uczelni jako korporacji (własne prawa, jurysdykcja, wybór rektora – spośród studentów), - **miejski, świecki charakter, system hospicjalny** (stancje w mieszkaniach mieszczan), większa swoboda dla studentów, - **prawo jako główny kierunek studiów**. Za wskazanie każdej z wymienionych cech po **1 pkt**. **Łącznie maksymalnie 2 pkt**.

eduarkusze.pl

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZ EGZAMINACYJNY II

nr zadania	model odpowiedzi i schemat oceniania
27.	Zygmunt Stary chciał zahamować rozszerzanie się luteranizmu w Rzeczpospolitej poprzez wprowadzenie zakazu a) wyjazdu do miejsc będących ośrodkami luteranizmu, w tym wysyłania tam dzieci na naukę, b) przywożenia, czytania i upowszechniania książek heretyckich (Lutra lub jego zwolenników), c) wprowadzenie surowych kar za nieprzestrzeganie powyższych zakazów (zaleceń). Za prawidłowe podanie każdego sposobu **1 pkt**. Łącznie maksymalnie za podanie co najmniej dwóch spośród powyższych sposobów **2 pkt**.
28.	Król przewidział bardzo surowe kary za przywożenie, czytanie i upowszechnianie w Polsce książek luterańskich, ponieważ dostrzegał siłę słowa drukowanego (siłę rozpowszechniania idei poprzez druk).
29.	Okoliczności historyczne ukryte w sformułowaniu; *„iż pod tym niebezpiecznym czasem”* należy rozumieć jako a) czasy zagrożenia spowodowanego bezkrólewiem po śmierci Zygmunta Augusta, b) czas pogłębiania się podziału między szlachtą na tle religijnym i obawa, by nie doszło do wojny religijnej, ew. c) czas niepokoju spowodowany zagrożeniem zewnętrznym (ze strony Moskwy). Za prawidłowe podanie wyjaśnienia z użyciem co najmniej dwu powyższych elementów **2 pkt** (po 1 pkt za każdy element).
30.	Jest to odwołanie się do gałązki oliwnej symbolizującej w Biblii i mitologii – pokój, zgodę, radość, chwałę i odniesienie jej do Rzeczpospolitej „pokój i zgodę niosącej” poprzez ogłoszenie aktu tolerancji religijnej.
31.	Autor odwołuje się do wojen religijnych we Francji w XVI wieku. Za prawidłową odpowiedź należy uznać również podanie Nocy św. Bartłomieja.
32.	Stosunek Piotra Skargi do konfederacji warszawskiej był zdecydowanie negatywny. Uważał, że prowadzi ona do a) podważenia podstawy, fundamentu państwa, jakim był katolicyzm, b) rozszerzania się innych wyznań, co prowadzi do konfliktów, waśni i grozi upadkiem państwa (czyli jest zagrożeniem dla państwa). Za podanie jednego z dwóch argumentów – **1 pkt**.
33.	Różnica poglądów wynika z różnicy wyznania. (Autor kalwiński widzi korzyści z konfederacji, ponieważ pozwala mu na swobodne działanie. Ks. Piotr Skarga broni religii katolickiej, którą uważa za zagrożoną). Do uzyskania punktu wystarczy wskazać różnicę wyznania.

eduarkusze.pl

34.	Konfederacja – w Polsce szlacheckiej związek szlachty, zawierany w celu przeprowadzenia postulatów politycznych – **1 pkt**. [Uczeń może wskazać łaciński źródłosłów (łac. confoederatio – związek), bądź dodać, że mógł być to także związek duchowieństwa lub miast, ewentualnie zauważyć, że mogły być konfederacje wojskowe (w celu wyegzekwowania żołdu), bądź w okresie bezkrólewia w celu utrzymania pokoju w państwie.]
35.	Np. Zdający może wyprowadzić kalwinizm i luteranizm z protestantyzmu. Za wyodrębnienie wyznania chrześcijańskiego od judaizmu (religii żydowskiej) **1 pkt**. Za dalsze podziały, które dotyczą jedynie chrześcijan **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.
36.	Pietro Duodo uważał, że Żydzi stanowili w Polsce znaczącą liczebnie i ekonomicznie społeczność, ponieważ a) zajęli się handlem – mogli to robić, gdyż jego zdaniem szlachta uważała to zajęcie za niegodne, a pozostałe stany nie miały do tego predyspozycji (mieszczanie - byli za leniwi, a chłopi „ za ciemni i uciśnieni”), b) popierali ich „panowie” – autor tekstu prawdopodobnie myślał o magnaterii – ponieważ handel prowadzony przez Żydów przynosił im materialne korzyści. Za każdą poprawną odpowiedź (wskazanie przyczyny z wyjaśnieniem) **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.
37.	Zygmunt III Waza nie zwalczał dysydentów, nie zmuszał ich do zmiany wyznania, ale stosował „łagodne sposoby” **– rozdawał urzędy starostów tylko katolikom.**
38.	Właściwy fragment to *„nawrócili się powoli i pojednali z Kościołem, nie tylko we właściwej Polsce i Mazowszu, ale i w Wielkim Księstwie Litewskim, Prusach, Inflantach, na Podolu, Rusi i Wołyniu.”* Do uzyskania punktu wymagane jest zacytowanie odpowiedniego fragmentu.
39.	Innowiercy domagali się a) poszanowania praw, przestrzegania „zaprzysiężonej” tolerancji religijnej,

eduarkusze.pl

	b) ochrony, bezpieczeństwa. Za każdą poprawną odpowiedź **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.
40.	Przysięga królewska to zaprzysiężenie artykułów henrykowskich, do których dołączony został akt o tolerancji. Za podanie tylko, że król zaprzysięgał wszystkie prawa i przywileje –**1 pkt**. Za podanie tylko, że król zaprzysięgał akt konfederacji warszawskiej – **1pkt**. Jeżeli uczeń poda pełną odpowiedź, otrzymuje **2 pkt**.
41.	Zdaniem arian podstawową zasadą porządku społecznego powinna być a) równość oparta na braterstwie, polegająca na zniesieniu różnic stanowych i przywilejów, b) zniesienie powinności (feudalnych). Za jedną poprawną odpowiedź **1 pkt**. Za pełną odpowiedź **2 pkt**.
42.	Autor tekstu jest nietolerancyjny (ew. ujawnia swoją niechęć do innowierców, przede wszystkim do Żydów i arian.) Autor, chcąc znaleźć przyczyny niepowodzeń Rzeczpospolitej w czasach „Potopu", dopatruje się „kary bożej" zesłanej na Polskę za tolerancję wobec innowierców. Za określenie postawy **1 pkt**. Za wyjaśnienie przyczyny **1pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.
43.	Przyczyny prześladowań a) religijne – odrzucenie dogmatu o Trójcy Świętej, b) społeczne – hasła równości, zniesienia różnic stanowych. Za każdą poprawną odpowiedź **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.
44.	<u>różnice</u> - zbór kalwiński cechuje prostota, nawet surowość. - kościół Św. Piotra i Pawła, zbudowany w stylu barokowym, charakteryzuje bogactwo elementów dekoracyjnych, rzeźby, pilastry, kolumny itp.(wzorowany na rzymskiej świątyni Il Gesù), <u>przyczyny</u> - kalwiniści opowiadali się za prostym surowym wystrojem kościoła, - duchowieństwo katolickie, szczególnie w okresie baroku, uznało, że sztuka ma służyć szerzeniu idei Kościoła, ma pokazywać wielkość i piękno religii katolickiej. Jeśli zdający - dostrzegł różnice w wystroju architektonicznym **1 pkt**, - opisał różnice w wystroju architektonicznym oraz dodatkowo wskazał na czym one polegają **2 pkt**; Jeśli zdający - podał, że różnice wynikały z powodu odmienności doktrynalnych kalwinizmu i katolicyzmu <u>lub</u> wspomniał o wpływie kontrreformacji na sztukę i architekturę sakralną) **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **3 punkty**.
45.	Konstytucja 3 Maja wprowadzała następujące postanowienia w stosunkach wyznaniowych

eduarkusze.pl

	a) uznawała wyznanie rzymsko-katolickie za religię panującą, b) wolność wyznania dla innych religii i jej ustawowe zagwarantowanie, c) zakaz odstępstwa od wiary rzymsko-katolickiej. Za każdą poprawną odpowiedź **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **3 pkt**.
46.	Obydwa dokumenty gwarantowały swobodę wyznania, lecz - Konstytucja przyznawała religii rzymsko-katolickiej status religii panującej, czego nie było w akcie konfederacji, - Konstytucja zabraniała odstępstwa od katolicyzmu (apostazji), czego nie było w akcie konfederacji, - ew. akt konfederacji odnosił się jedynie do stanu szlacheckiego, natomiast Konstytucja także do innych stanów społecznych (np. mieszczan). Za prawidłowe podanie każdej różnicy **1 pkt**. Łącznie maksymalnie za podanie co najmniej dwóch różnic **2 pkt**.
47.	Uczeń może wysnuć następujące wnioski - zwiększyła się liczba unitów, - zmniejszyła się liczba protestantów, - zwiększyła się liczba wyznawców judaizmu, - katolicy nie stanowili większości wśród mieszkańców Rzeczpospolitej. - możliwe jest również podanie przez zdającego innych wniosków, o ile są one poprawne i zgodne z prawdą historyczną. Za każdą poprawną odpowiedź **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **3 pkt**.
48.	Przyczyny zmian w strukturze wyznaniowej i stosunkach międzywyznaniowych - sukcesy kontrreformacji, - zmiany w położeniu ekonomicznym i politycznym szlachty, - pogarszanie się sytuacji międzynarodowej Rzeczypospolitej (liczne wojny z wrogami zewnętrznymi, będącymi wyznawcami innych religii), - obarczanie innowierców odpowiedzialnością za liczne nieszczęścia spadające na państwo, - zwycięstwo sarmatyzmu jako ideologii dominującej wśród polskiej szlachty, - możliwe jest również podanie przez zdającego innych przyczyn, o ile są one zgodne z prawdą historyczną. Należy zwrócić uwagę, aby poruszone zostały różnorodne zagadnienia. Za każdą poprawnie wymienioną przyczynę **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **3 pkt**.

eduarkusze.pl

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZ EGZAMINACYJNY II

nr zadania	model odpowiedzi i schemat oceniania
27.	Dysproporcje w wysokości kar za niezgodne z prawem wydłużanie czasu pracy (stosunkowo niskie kary) i kar za lichwę (wysokie kary) mogły wynikać z kilku przyczyn, z których najistotniejsze wydają się dwie a) zawyżanie cen na artykuły pierwszej potrzeby odbić się musiało drastycznie na poziomie życia bardzo zubożałej po wojnie ludności, nie tylko robotników, lecz także innych grup społecznych, b) skrócenie czasu pracy do 8 godzin było w tym okresie nowością, robotnicy byli przyzwyczajeni do dłuższej pracy i ewentualne nadużycia pracodawców w tej dziedzinie – zwłaszcza nieznacznie naruszające w/w ograniczenie – nie łamały w sposób rażący praw robotników, ponadto dekret dopuszczał możliwość pracy w godzinach nadliczbowych. Za podanie jednej przyczyny – **1 pkt**, Za podanie dwóch przyczyn – **2 pkt**.
28.	Dopuszczalne odpowiedzi socjalizm, orientacja lewicowa, PPS. Za błąd należy uznać odpowiedzi komunizm, marksizm itp. Za udzielenie odpowiedzi – **1 pkt**.
29.	Przyczyny zróżnicowania powierzchni majątków ziemskich parcelowanych z tytułu reformy rolnej wynikały z różnego stopnia ich zagospodarowania i przydatności dla gospodarki kraju a) gospodarstwa specjalistyczne, o wysokiej kulturze rolnej (np. w Wielkopolsce), były podporą gospodarki, dawały zatrudnienie nie tylko zwykłym robotnikom rolnym, lecz także wysokiej klasy fachowcom, były również źródłem kultury rolnej na cały kraj, b) majątki ziemskie na kresach wschodnich często składały się w dużym stopniu z lasów, pastwisk i innych terenów nienadających się do uprawy (błota poleskie), stąd ich mała przydatność dla celów reformy rolnej. Za podanie jednej przyczyny – **1 pkt**, Za podanie dwóch przyczyn – **2 pkt**.
30.	źródła normatywne (dokumenty) Za udzielenie odpowiedzi – **1 pkt**.
31.	Majątki wymienione w art. 1 a) były ziemiami pozostającymi w bezpośredniej dyspozycji państwa, b) należały uprzednio do ciemiężycieli i grabieżców – władz zaborczych lub agend państwa niemieckiego najostrzej walczących z polskością i polskim stanem posiadania, stąd parcelacja tych majątków (po I wojnie będących zresztą „ziemią niczyją") była aktem „sprawiedliwości dziejowej". Za podanie jednej przyczyny – **1 pkt**, Za podanie dwóch przyczyn – **2 pkt**.

eduarkusze.pl

32.	Rząd zamierzał uzdrowić finanse państwa przy pomocy a) działań własnych, w tym starania o pożyczkę zewnętrzną, b) odwołania się do społeczeństwa. Za podanie jednego sposobu – **1 pkt**, Za podanie dwóch sposobów – **2 pkt**.
33.	Rządowe zamierzenia a) wśród działań własnych podniesienie podatków, zwiększenie dochodów (w podanym fragmencie tekstu nie wyszczególniono konkretów) oraz oszczędności, b) odwołanie do społeczeństwa subskrypcje, czyli pożyczka udzielona państwu. Za wyjaśnienie z użyciem co najmniej dwóch różnych środków **2 pkt**; po 1 pkt za każdy środek.
34.	Grabski w przemówieniu wymienił obronę państwa, administrację i oświatę. Za podanie wszystkich elementów **1 pkt**.
35.	Jeżeli zdający podał a) marka (polska) – **1 pkt**, b) złoty polski – **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.
36.	Jeżeli zdający a) podał poprawną datę roczną 1924 r. – **1 pkt**, b) wspomniał o wymianie marek (polskich) na złote – **1 pkt**, c) umieścił w odpowiedzi przynajmniej jedną informację dodatkową, np. dotyczącą powołania Banku Polskiego, kursu wymiany – **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **3 pkt**; po 1 pkt za każdą informację.
37.	Do skutków społecznych kryzysu można zaliczyć a) obniżenie stopy życiowej ludności (w przytoczonym tekście mowa o ludności wiejskiej), b) gorsze odżywianie, c) brak kontaktu ze światem reprezentowanym w tekście przez książkę i gazetę, d) rezygnacja z wyższych aspiracji (posyłanie dzieci do szkół – w domyśle średnich), e) utrata nadziei na lepszą przyszłość. Za każdą prawidłową odpowiedź **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **3 pkt**.
38.	tak; przykładowe argumenty a) respondentami byli chłopi, którzy znali realia polskiej wsi w dobie kryzysu, b) wypowiedzi są (mogą być) subiektywne, ale oddają stan wsi polskiej w dobie kryzysu, c) opinie chłopów były spisane na bieżąco, w czasie kryzysu. Za wyjaśnienie z podaniem co najmniej jednego poprawnego argumentu **1 pkt**.

eduarkusze.pl

39.	Przyczyny a) konieczność posiadania własnego portu w celach militarnych (obronność), b) chęć rozładowania napięć społecznych (zatrudnienie bezrobotnych), c) przyczyny ekonomiczne (nie wymienione *expresis verbis*), lecz możliwe do wyinterpretowania z ostatniego zdania tekstu. Za każda przyczynę **1 pkt**. Maksymalnie łącznie **3 pkt**.
40.	Niemcy byli właścicielami fabryk i kopalń, zasiadali też w ich zarządach, a nawet w zarządach kopalń nie należących do nich (tylko np. do rządu).
41.	Autor tekstu starał się – wspólnie z innymi osobami – doprowadzić do polonizacji przemysłu śląskiego (ew. do przejęcia w ręce polskie zarządu, a następnie także własności kopalń śląskich).
42.	Jeżeli zdający a) podał, że władze państwowe nie chciały komplikować stosunków z Niemcami – **1 pkt**, b) podkreślił dodatkowo, że stosunki z Niemcami na początku lat trzydziestych były szczególnie napięte – 1 **pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.
43.	Przykładowe wnioski a) na ziemiach polskich nastąpił nierównomierny spadek śmiertelności niemowląt, b) największy spadek śmiertelności dokonał się w środkowej części państwa, (dawna Kongresówka) oraz w zachodniej i południowej części (dawny zabór pruski i austriacki), c) na ziemiach wschodnich (wcielonych dawnej do Imperium Rosyjskiego) śmiertelność nieznacznie wzrosła, d) świadczy to o postępie, który dokonał się na zachód od linii Bugu (w tzw. Polsce A), przy utrzymującym się jednocześnie niskim poziomie higieny na obszarze Kresów (tzw. Polska B), e) świadczy również o wzroście zamożności w zachodniej i środkowej części Polski przy niezmienionym poziomie życia na Kresach. Za każdy poprawny wniosek – **1 pkt**, Łącznie maksymalnie **3 pkt**.
44.	Wniosek może dotyczyć związku między wysokim poziomem śmiertelności niemowląt i wysokim poziomem analfabetyzmu. Za poprawnie sformułowany wniosek – **1 pkt**. Uzasadnienie wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia rośnie świadomość zagrożeń dla zdrowia i życia niemowląt, co owocuje lepszą opieką nad niemowlętami i obniża ich śmiertelność. Możliwe są również inne odpowiedzi, o ile są poprawne. Za poprawne uzasadnienie – **1 pkt**. Łącznie maksymalnie **2 pkt**.

eduarkusze.pl

45.	Odpowiedź powinna zawierać następujące elementy a) dbałość państwa o oświatę, b) dostrzeganie rangi oświaty w niepodległym państwie, c) niemożność sprostania potrzebom materialnym w dziedzinie oświaty, d) docenianie ofiarności i wysiłku nauczycieli, e) próby wynagrodzenia ich trudu sposobami innymi niż finansowe (Krzyż Zasługi). Za ocenę z użyciem jednego argumentu – **1 pkt**, za pełną ocenę z użyciem trzech argumentów – **3 pkt**.
46.	Lista problemów społecznych może zawierać następujące pozycje a) głód ziemi na wsi, b) bezrobocie, c) niski poziom wykształcenia – lub wysoki poziom analfabetyzmu, d) brak wystarczającej ilości szkół i nauczycieli, e) niski poziom higieny (przynajmniej w niektórych częściach państwa). Możliwe są również inne odpowiedzi, o ile są one zgodne z prawdą historyczną. Za każdy poprawnie podany problem – **1 pkt**. Maksymalnie – **3 pkt**.

eduarkusze.pl